

BIBLIOTHÈQUE DU COMTE ÉTIENNE KÁROLYI

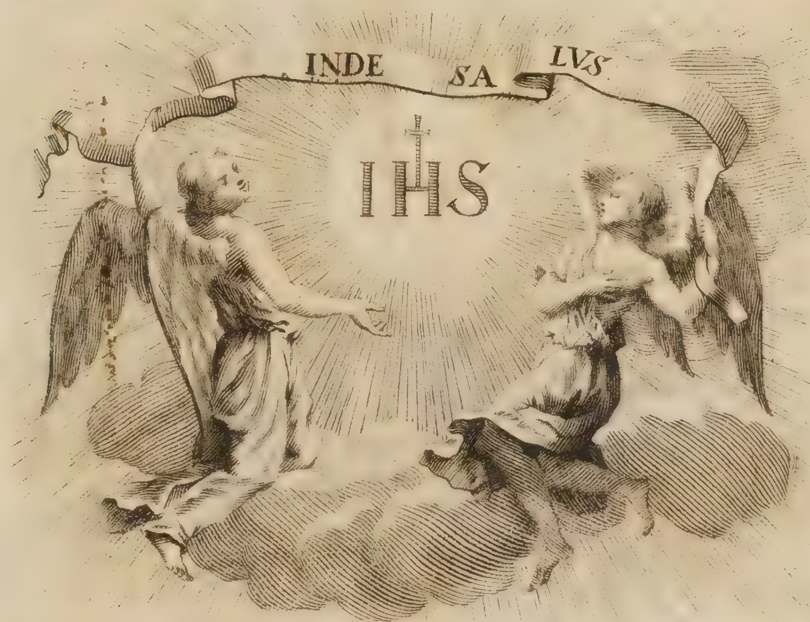

DE IMITATIONE
CHRISTI.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBRI QUATUOR.

PARISIIS E TYPOGRAPHIA REGIA.
ANNO MDCCXXXVI.

DE

IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

1.

QUi ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere; oportet ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati? Vere, alta verba non faciunt ſanctum & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem. Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & gra-

gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœlestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non prævidere. Vanitas est, diligere quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. Stude ergo

cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili ſentire ſui ipſius.

1.

OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit; quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat. Qui bene ſe ipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate, quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. Qui-

2. Quieſce a nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire parum vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm his quæ ſaluti ſuæ deſerviunt Multa verba non ſatiant animam, ſed bona vita refrigerat mentem : & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quantò plus & melius ſcis, tantò gravius inde judicaberis, niſi ſanctius vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte vel ſcientia, ſed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti?

riti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſe ipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & altè ſentire, magna ſapientia eſt & alta perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis quàm diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAPUT III.

De doctrina veritatis.

I.

FElix, quem Veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, &

& noſter ſenſus ſæpè nos fallit, & modicum videt. Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis inſipientia, quod neglectis utilibus & neceſſariis, ultrò intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc eſt principium quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat. Cui omnia unum ſunt, & onima ad unum trahit, & omnia in uno videt; poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O Veritas Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua. Tædet me ſæpe multa legere & audire: in te eſt totum quod volo & deſidero. Ta-

ceant omnes Doctores, ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

3. Quantò aliquis magis ſibi unitus & interiùs ſimplificatus fuerit, tantò plura & altiora ſine labore intelligit; quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſſipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus & devotus homo opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſe ipſum? Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſe ipſum,

ipſum, & quotidie ſe ipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quamdam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò plures magis ſtudent ſcire, quàm bene vivere: ideo ſæpe errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad movendas quæſtiones, non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. Certe adveniente die judicii non

quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus; nec quam bene diximus, ſed quam religioſe viximus. Dic mihi ubi ſunt modò omnes illi domini & magiſtri, quos bene noviſti dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent? Jam eorum præbendas alii poſſident; & neſcio utrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quàm citò tranſit gloria mundi! Utinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet! tunc bene ſtuduiſſent, & legiſſent. Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parum curant de Dei ſervitio! Et quia magis eligunt magni eſſe quàm humiles; ideo evaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt,

qui

qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat. Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De prudentia in agendis.

1.

NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda. Proh dolor! ſæpè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem.

2. Magna ſapientia non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus. Ad hanc etiam

pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potius à meliore inſtrui, quàm tuas adinventiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior: tantò in omnibus erit ſapientior & pacatior.

CAPUT V.

De lectione ſanctarum Scripturarum.

I.

VEritas eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi quo facta eſt. Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter devotos & ſim-

ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Non te offendat authoritas ſcribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras quis hoc dixerit, ſed quid dicatur attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter & fideliter: nec unquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter & audi tacens verba Sanctorum; nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

I.

QUandocunque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & avarus nunquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur. Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem quam

quam quæſivit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis ſerviendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido & ſpirituali.

CAPUT VII.

De vana ſpe, & elatione fugienda.

I.

VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis ſervire amore Jeſu Chriſti, & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper te ipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cujuſcunque viventis: ſed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt: sed in Deo qui omnia præstat, & se ipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cujus est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit quid est in homine. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt judicia Dei quàm hominum; cui sæpè displicet quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas. Jugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

C A-

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1.

NOn omni homini reveles cor tuum: ſed cum ſapiente & timente Deum age cauſam tuam. Cum juvenibus & extraneis rarus eſto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat; cujus tamen præ-

ſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra, & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

CAPUT IX.

De obedientia & ſubjectione.

I.

VAlde magnum eſt, in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubjectione, quam in prælatura. Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant. Curre hîc vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati

lati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unusquisque libenter agit pro ſenſu ſuo; & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpe, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quàm dare. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuscujusque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAPUT X.

De cavenda ſuperfluitate verborum.

I.

CAveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiamſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cum tamen rarò, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus; vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed

2. Sed proh dolor! ſæpe inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt loquere. Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multùm facit ad incuſtodiam oris noſtri. Juvat tamen non parum ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

I.

MUltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non

non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet; qui occaſiones forinſecus quærit; qui parum vel rarò ſe intrinſecus colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti & contemplativi fuerunt? Quia omnino ſe ipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideo totis medullis cordis Deo adhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſollicitamur. Raròetiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si eſſemus nobis ipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de

de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum eſt, quia non ſumus à paſſionibus & concupiſcentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur.

4. Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio: profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo. Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus. Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra. Sed ad radicem ſecurim ponamus: ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

mur. Sed modò è contrario sæpe sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nostræ nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos professionis. Fervor & profectus quotidie deberet crescere, sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere; sed gravius est, contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto, quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CA-

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

I.

BOnum nobis eſt, quòd aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia ſæpe hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum eſt, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare, ut non eſſet ei neceſſe

multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi, & cum Chriſto eſſe. Tunc etiam bene advertit, perfectam ſecuritatem & plenam pacem, in mundo non poſſe conſtare.

CAPUT XIII.

De tentationibus reprimendis.

I.

QUandiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Unde in Job ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram.

ram. Ideo unusquisque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniat decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens quem devoret. Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plenè eis carere non poſſumus.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpè valde utiles, licèt moleſtæ ſint & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes ſancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quandiu vixerit: quia

in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Una tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit: & ſemper aliquid ad patiendum habemus, quia bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem evellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & pejus ſentiet. Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) melius ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Ini-

5. Initium omnium malarum tentationum inconſtantia animi, & parva ad Deum confidentia. Quia ſicut navis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum. Neſcimus ſæpè quid poſſumus: ſed tentatio aperit quid ſumus. Vigilandum eſt tamen præcipuè circa initium tentationis: quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur; ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit:

Principiis obſta, ſerò medicina paratur:
Cùm mala per longas invaluere moras.

Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio, poſtea delectatio, & motus pravus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur

ditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit : tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam verò, quaſi per totam vitam ſuam, male habent. Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundum divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideo non debemus deſperare, cum tentamur : ſed eò ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique, ſecundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione

& tri-

& tribulatione: quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & ibi majus meritum exiſtit, & virtus melius pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit & fervidus, cùm gravitatem non ſentit; ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur: ut humiliati, nunquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario judicio vitando.

I.

AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtrà laborat, ſæ-

pius errat, & leviter peccat: ſe ipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſe ipſos quærunt, in rebus quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire: ſi autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur & triſtes fiunt. Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter religioſos & devotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinqui-

linquitur; & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ JEſu Chriſti, rarò & tardè eris homo illuminatus ; quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPUT XV.

De operibus ex charitate factis.

I.

PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum : ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine charitate, opus externum nihil prodeſt : quidquid autem

ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat ex quanto deſiderio quis agit, quàm opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitati magis quàm ſuæ voluntati ſervit. Sæpè videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſe ipſum quærit; ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in ſe ipſo vult gaudere; ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à

quo

quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAPUT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1.

QUæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare: ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat

voluntas ejus, & honor in omnibus ſervis ejus, qui ſcit benè mala in bonum convertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios defectus non emendamus.

3. Volumus, quod alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum ſicut nos ipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut

ut diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere; nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occaſione adverſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt; ſed qualis ſit, oſtendunt.

CAPUT XVII.

De Monaſtica vita.

I.

OPortet quòd diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non eſt parvum, in monaſteriis vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & usque ad mortem fidelis perſeverare. Beatus, qui ibidem bene vixe-

xerit, & feliciter conſummaverit. Si vis debite ſtare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2. Habitus & tonſura, modicum confert: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum, verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet niſi tribulationem & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum, ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hîc ergo probantur homines ſicut aurum in fornace. Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis ſanctorum Patrum.

1.

INtuere ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis quàm modicum ſit, & pene nihil, quod nos agimus. Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti & amici Chriſti, Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi! Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent.

rent. O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant & noctibus orationi diutinæ vacabant: quanquam laborando, ab oratione mentali, miminè ceſſarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vocandum Deo brevis videbatur. Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis renun-

nuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſervire, etiam in neceſſitate, dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, ſed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipſis videbantur tanquam nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitu-

tionis fuit! O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod verè viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes mundum ſuppeditaverunt. Jam magnus putatur, ſi quis transgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Ah tepor & negligentia ſtatus noſtri, quòd tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore! Utinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti devotorum!

CAPUT XIX.

De exercitiis boni Religiosi.

1.

VIta boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere. Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere: Adjuva me Domine Deus in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundùm propoſitum noſtrum curſus profectus noſtri : & multa diligentia opus eſt, bene proficere volenti. Quòd ſi fortiter proponens, ſæpè deficit : quid ille, qui raro aut minus fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Juſtorum propoſitum, in gratia Dei potius, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3. Si pietatis causâ, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſtea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen

men aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt. Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, manè videlicet aut veſperè. Manè propone, veſperè diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan offendiſti Deum & proximum. Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Nunquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia tæmen exercitia discretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutius exercentur privata. Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, ſi jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere unum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi magis deſervit. Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, cum triſtamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi, & ad

ad æternum feſtum perventuri. Ideoque ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus ſervus (ait Evangeliſta Lucas) quem cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

CAPUT XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentii.

I.

QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curioſa. Tales perlege materias quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus & otioſis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis; inveniens tempus ſufficiens & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant; & Deo in ſecreto ſervire eligebant.

2. Dixit quidam: quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc ſæpius experimur, quando diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere. Facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum JEſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui liben-

benter tacet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper tamen Sanctorum ſecuritas plena timoris Dei extitit. Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, gravius periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam. Unde multis utilius eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur; ne nimiùm ſecuri ſint, ne fortè in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exte-

riores consolationes licentiùs declinent. O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam servaret! O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungimini. In cella invenies, quod deforis sæpiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat & vilescit. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6. In

6. In ſilentio & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet : ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto, etiam ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia ejus. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum : ſed cum hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas? Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium

blande intrat: ſed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia elementa; nam ex illis omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Jeſum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

1.

SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit. Mirum eſt, quod homo poteſt unquam perfecte in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bo-

na

na conſcientia. Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis. Felix, qui à ſe abdicat quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare. Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur.

3. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum. Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas te ipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli exinde triſtari: ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis bene & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum, & devotum religioſum converſari. Utilius eſt ſæpè & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd divinas non habemus, aut rari-

rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfecte compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi. Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hîc vivit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra; quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares. Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pœ-

nas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæpè eſt inopia ſpiritus, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi in lacrymis, in menſura.

CAPUT XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1.

MIſer es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundum ſuam volun-

ta-

tatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo, ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamvis Rex ſit vel Papa. Quis eſt, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens & excelſus! Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis quòd omnia iſta temporalia, nulla ſunt; ſed valde incerta & magis gravantia, quia nunquam ſine ſollicitudine & timore poſſidentur. Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria eſt, vivere ſuper terram. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit melius, & videt clarius humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare,

dormire, quieſcere, laborare, & ceteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere; verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo, neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licèt etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hîc ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil niſi carnalia ſapiant. Sed miſeri adhuc in fine graviter ſentient, quàm vile

le & nihilum erat quod tam vehementer amaverunt. Sancti autem Dei & omnes devoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est vitam emendandi. Quando male habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quandiu istud

fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam & Dei expectare miſericordiam; donec tranſeat iniquitas, & hæc mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Citò etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit & ſecuritas, cum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in converſatione noſtra. Bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

I.

VAlde citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, & cras non comparet. Cùm autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quòd ſolùm præſentia meditatur, & futura non magis præ-

prævidet! Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres. Melius esset peccata cavere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo! Multi annos computant conversionis, sed sæpè parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs vivere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita quia & tu per eamdem viam transibis.

3. Cùm

3. Cùm mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi subitò & improvisè moriuntur. Nam horâ, quâ non putatur, Filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quia tam negligens & remissus fuisti.

4. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari dum

ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: Sic & qui multum peregrinantur, rarò ſanctificantur.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas. Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro te ipſo ſollicitus modò, quis erit ſollicitus pro te in futuro? Nunc tempus eſt valde pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas! Veniet, quando unum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis, & neſcio an impetrabis.

6. Eia chariſſime, de quanto periculo poteris liberare, de quàm magno timore

more eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte? Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi putantes diu vivere decepti sunt, & insperatè de corpore extracti! Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, &

vita hominum tanquam umbra ſubitò pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te? Age, age nunc chariſſime, quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolùm quæ Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hîc manentem civitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur

tur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

CAPUT XXIV.

De judicio, & pœnis peccatorum.

1.

IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis Judicem, cui nihil eſt occultum, qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit; ſed quod juſtum eſt, judicabit. O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unusquisque, ſufficiens onus erit ſibi ipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua injuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubjugare conatur. Meliùs eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quam in futuro purganda reſervare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua? Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tantò duriùs poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas. In quibus homo magis peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimu-

ſtimulis perurgentur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: & ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hîc centum anni in graviſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hîc tamen interdum ceſſatur a laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modò ſollicitus & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii ſecurus ſis cum Beatis. Tunc enim juſti ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos, qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad judicandum, qui modò ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum.

num. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc juvabit plus conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſecularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum,

tiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super devota oratione, quàm super delicata comestione. Tunc potius gaudebis de servato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Disce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari. Hîc primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre? Si modò modica passio tam impatientem te efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori

in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum metuit, quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum eſt ſi mortem & judicium timeat. Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coërceat. Qui vero timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

I.

ESto vigilans & diligens in Dei servitio; & cogita frequenter: Ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor, aut dolor, in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanseris fidelis & fervidus in agendo, Deus proculdubio erit fidelis & largus in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cùm quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe reſolvit, dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quòd ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxque conſolatus & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio. Noluitque ampliùs curiosè inveſtigare, ut ſciret quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus. Unum eſt, quod multos à profectu & ferventi emendatio-

datione retrahit: horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enim verò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſe ipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & mortificandum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur, & ferventer inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quàm jucundum & dulce est, videre fervidos & devotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos! Quàm triste est & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea ad quæ vocati sunt, non exercent! Quàm nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone crucifixi. Bene verecundari potes, inspectâ vitâ Jesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè & devotè in sanctissima vita & Passione Domini

ni exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Jeſum aliquid melius quærat. O ſi Jeſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò & ſufficienter docti eſſemus!

7. Religioſus fervidus omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur. Religioſus negligens & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit: quia unum aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii Religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Raró exeunt, abſtractè vivunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multùm laborant,

parum

parum loquuntur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis Monachos ac Moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto tempore pigritare, ubi tanta multitudo Religioſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multò felicior eſſes quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſervis. Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolùm ſpirituales

tuales

tuales animæ refectiones, quas (heu) ſatis raro deguſtamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primo perfecte ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur: ſed ponit ſe integre & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt.

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſollicitudine & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies male habere. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem Homo fervidus & diligens, ad omnia

eſt paratus. Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores. Gaudebis ſemper veſperè, ſi diem expendas fructuosè. Vigila ſuper te ipſum, excita te ipſum, admone te ipſum: & quidquid de aliis ſit, non negligas te ipſum. Tantum proficies, quantùm tibi ipſi vim intuleris. Amen.

Finis Libri Primi.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De interna converſatione.

I.

REgnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare,

& videbis regnum Dei in te venire. Eſt enim regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam: ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem. Omnis gloria ejus, & decor, ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eia anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cùm Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare.

rare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat usque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è converſo, ſæpè ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut meliùs fuerit. Non habes hîc manentem civitatem: & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumſpicis, cùm iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua; &, ſicut

in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, ut non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in Paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera & pretioſa ſtigmata Jeſu devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate, à notis & amicis inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri. Chriſtus habuit adverſarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores. Unde coronabitur patien-

tia

tia tua, ſi nihil adverſitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Jeſu, & modicùm de ardenti amore ejus ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu facit hominem ſe ipſum contemnere. Amator Jeſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſe ipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia prout ſunt, non ut dicuntur aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expe-

expectat tempora, ad habenda devota exercitia. Homo internus, citò se recolligit: quia nunquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est, & ordinatus, non curat mirabiles & perversos hominum gestus. Tantùm homo impeditur & distrahitur, quantùm sibi res attrahit.

8. Si rectè tibi esset, & bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi displicent, & sæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exteriùs, poteris speculari cœlestia, & frequenter jubilare interiùs.

CAPUT II.

De humili ſubmiſſione.

1.

NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis proculdubio auxilium Domini. Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi reſignare. Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare. Sæpè valde prodeſt ad majorem humilitatem ſervandam, quòd defectus noſtros alii ſciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Hu-

 milem

milem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post ejus depressionem levat ad gloriam. Humilis sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat. Humilis accepta confusione, satis bene est in pace: quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

1.

TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest, quàm bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum conver-

convertit. Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpè, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret. Conſiderat, quid alii facere tenentur: & negligit, quid ipſe tenetur. Habe ergo primò zelum ſuper te ipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere. Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate, quæ nihil novit iraſci vel indignari, niſi tantùm ſibi. Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis converſari: hoc enim omnibus naturaliter placet; & unusquisque li-

benter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt qui ſe ipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt, aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores. Et ſunt, qui ſe ipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potius in humili ſufferentia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria. Qui melius ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus Chriſti & heres cœli.

C A-

CAPUT IV.

De pura mente, & ſimplici intentione.

1.

DUabus alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas indentit Deum, puritas apprehendit eum, & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum eſſet cor tuum, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres,

 & be-

& bene caperes. Cor purum penetrat cœlum & infernum. Qualis unusquisque intus eſt, taliter judicat exteriùs. Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſſidet puri cordis homo. Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc meliùs novit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo integrè ad Deum ſe convertens, à torpore exuitur; & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minùs ea reputat, quæ ſibi priùs gravia eſſe ſentiebat.

CA-

CAPUT V.

De propria consideratione.

1.

NOn possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intus sumus. Sæpe malè agimus, & pejùs excusamus. Passione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, & nostra majora pertransimus. Satis cito sentimus & ponderamus, quid ab aliis sustinemus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus. Qui bene & rectè sua ponderaret, non esset quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit: & qui sibi ipsi

ipsi diligenter intendit, faciliter.de aliis tacet. Nunquam erisinternus & devotus, nisi de alienis silueris, & ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicùm te movebit quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti? Si cupis habere pacem & unionem veram: oportet quòd cætera cuncta postponas, & te solum præ oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves. Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, sub Deo despicit universa. Solus Deus æternus & immen-

menſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPUT VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

I.

GLoria boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter adverſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi cùm benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia non eſt pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repentè exurget

get ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non est grave amanti: sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur & accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia, de Deo & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare convincitur cœlestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facilè erit contentus & pacatus, cujus conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vitupera-

tuperaris. Quod es, hoc es: nec major dici vales, quàm Deo teſte ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd totaliter ſe Deo commiſit. Non enim qui ſe ipſum commendat, ille probatus eſt; (ait B. Paulus) ſed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAPUT VII.

De amore JESU ſuper omnia.

I.

BEatus, qui intelligit quid ſit amare JEſum; & contemnere ſe ipſum propter Jeſum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jeſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ, fallax & inſtabilis: dilectio Jeſu, fidelis & perſeverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Jeſum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſive velis, ſive nolis.

2. Teneas te apud Jeſum, vivens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus ſolus te poteſt juva-

juvare. Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere; sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum invenies, quidquid extra Jesum in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus ut flos fœni cadet.

3. Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris. Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpiùs detrimentum. Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum: si autem quæris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit; quàm totus mundus, & omnes sui adversarii.

CAPUT VIII.

De familiari amicitia JESU.

I.

QUando Jeſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur: quando verò Jeſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Jeſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt: ſi autem Jeſus unum tantùm verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quando Jeſus vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritûs! Quàm aridus & durus es ſine Jeſu! Quàm inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extra Jeſum! Nonne hoc eſt majus damnum, quàm ſi totum perderes mundum?

2. Quid

2. Quid poteſt tibi mundus conferre ſine Jeſu? Eſſe ſine Jeſu, gravis eſt infernus: & eſſe cum Jeſu, dulcis paradiſus. Si fuerit tecum Jeſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Jeſum, invenit theſaurum bonum, immo bonum ſuper omne bonum. Et qui perdit Jeſum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus eſt, qui vivit ſine Jeſu; & ditiſſimus, qui bene eſt cum Jeſu.

3. Magna ars eſt, ſcire cum Jeſu converſari; & ſcire Jeſum tenere magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Jeſus. Sis devotus & quietus, & manebit tecum Jeſus. Potes citò fugare Jeſum, & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine amico non potes bene vivere: & ſi Jeſus non fuerit

rit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris. Eligendum eſt magis totum mundum habere contrarium, quàm Jeſum offenſum. Ex omnibus ergo charis, ſit Jeſus ſolus dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Jeſum, Jeſus autem propter ſe ipſum. Solus Jeſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus, qui ſolus bonus & fidelis præ omnibus invenitur amicis. Propter ipſum, & in ipſo, tam amici quàm inimici tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis quòd aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cùm alicujus occuperis amore: ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5. Eſto

5. Esto purus & liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere : si vis vacare & videre quàm suavis sit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratiâ ejus fueris præventus & intractus : ut omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia : & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus. In his non debet dejici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare, & cuncta supervenientia sibi ad laudem Jesu Christi perpeti : quia post hiemem sequitur æstas; post noctem redit dies, & post tempestatem magna serenitas.

CAPUT IX.

De carentia omnis ſolatii.

I.

NOn eſt grave humanum contemnere ſolatium, cùm adeſt divinum. Magnum eſt & valde magnum, tam humano quàm divino poſſe carere ſolatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſe ipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur a ſe ipſo. Vicit ſanctus martyr Laurentius ſæcu-

ſæculum, cum ſuo ſacerdote: quia omne quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris, amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem neceſſarium & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere. Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris; ſciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multùm & diu oportet hominem in ſe ipſo certare, antequam diſcat ſe ipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſe ipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes,

nec quærit tales ſenſibiles dulcedines : ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere : ſed eſto magis humliior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis : quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes : ſed cum humilitate & patientia, expecta cœleſtem viſitationem : quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem. Iſtud non eſt novum nec alienum viam Dei expertis : quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit ſæpè talis alternationis modus.

5. Unde

5. Unde quidam, præſente jam gratia, dicebat: Ego dixi in abundantia mea; Non movebor in æternum. Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur, dicens: Audivit Dominus & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus. Sed in quo? Convertiſti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitiâ. Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in fervore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus

Job ait : Visitas eum diluculo , & subitò probas illum.

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, & in sola spe gratiæ cœlestis ? Sive enim adsint homines boni , sive devoti fratres, vel amici fideles ; sive libri sancti, vel tractatus pulchri ; sive dulcis cantus , & hymni : omnia hæc modicum juvant, modicum sapiunt, quando desertus sum à gratia , & in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium quàm patientia & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum & devotum , qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem , aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus , qui priùs vel postea non fuerit tentatus. Non enim dignus est alta Dei contemplatione , qui pro Deo non est exerci-

exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis, cœleſtis promittitur conſolatio: Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8. Datur autem conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquam quieſcunt.

CAPUT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

I.

CUr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes, & ad crucem

cem portandam magis quàm ad lætitiam. Quis enim sæcularium non libenter consolationem & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt aut turpes. Spirituales verò deliciæ, solæ jucundæ & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ. Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multùm autem contrariatur supernæ visitationi falsa libertas animi, & magna confidentia sui. Deus bene facit consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus autori, nec totum refun-

refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, unde ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum: nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi Sancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe: & quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate & gloria cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati. Et qui totum Deo adſcribunt quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: ſed gloriam quæ à ſolo Deo eſt, volunt; & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudari ſuper omnia cupiunt, & ſemper in id ipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur;

non

non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas & verbera dederit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ſublata. Oret ut redeat: cautus ſit & humilis, ne amittat.

CAPUT XI.

De paucitate amatorum crucis JESU.

I.

HAbet Jeſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt

cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere. Multi Jeſum ſequuntur usque ad fractionem panis, ſed pauci usque ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Jeſum diligunt, quandiu adverſa non contingunt. Multi illum laudant & benedicunt, quandiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jeſum propter Jeſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem diligunt; ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione, benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3. O

3. O quantum poteſt amor Jeſu purus nullo proprio commodo vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nonne amatores ſui magis quàm Chriſti probantur, quia ſua commoda & lucra ſemper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Raró invenitur tàm ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? procul & de ultimis finibus pretium ejus. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longè eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt; ſcilicet unum, quod ſummè ſibi neceſſarium

 eſt.

eſt. Quid illud? Ut omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronuntiet, ſicut Veritas ait: Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, Servi inutiles ſumus. Tunc verè pauper & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: Quia unicus & pauper ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAPUT XII.

De regia via ſanctæ Crucis.

I.

DUrus multis videtur hic ſermo: Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti, in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit. Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Chriſtum judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab

ab hoſtibus: in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritûs: in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Jeſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet: & non eſt alia via ad vitam & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris: & non invenies altiorem viam ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam

ſanctæ

ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre: & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut invitè; & ita crucem ſemper invenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius eſt, ſæpè tibimetipſi gravis eris. Nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris; ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas. Vult enim Deus ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt, & ubique te expectat. Non potes effugere, ubicumque cucurreris:

reris: quia ubicumque veneris, te ipſum tecum portas, & ſemper te ipſum invenies. Converte te ſuprà, converte te infrà: converte te extrà, converte te intrà: & in his omnibus invenies crucem. Et neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hîc non erit. Si invitè portas, onus tibi facis, & te ipſum magis gravas: & tamen oportet ut ſuſtineas. Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio invenies, & forſitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo, ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Jeſus Chriſtus, Dominus noſter, unâ horâ ſine dolore paſſionis fuit, quandiu vixit. Oportebat

bat (ait) Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7. Tota vita Chriſti, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes; quia tota iſta vita mortalis, plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſæpe cruces inveniet: quia exilii ſui pœna magis ex amore creſcit.

8. Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur,

tantò ſpiritus amplius per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti , ut ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet : quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit , quantò plura & graviora pro eo perferre potuerit. Non eſt iſtud hominis virtus , ſed gratia Chriſti , quæ tanta poteſt & agit in carne fragili ; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit , hoc fervore ſpiritûs aggrediatur & diligat.

9. Non eſt ſecundùm hominem crucem portare , crucem amare , corpus caſtigare , & ſervituti ſubjicere : honores fugere , contumelias libenter ſuſtinere , ſeipſum deſpicere & deſpici optare : adverſa quæque cum damnis perpeti , & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad te ipſum reſpicis , nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed

Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus.

10. Pone te ergo, ſicut bonus & fidelis ſervus Chriſti, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa adverſa & varia incommoda, in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, ubicumque fueris, & ſic revera invenies ubicumque latueris. Oportet ita eſſe: & non eſt remedium evadendi â tribulatione malorum & dolore, quàm ut te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus ejus eſſe, & partem cum eo habere deſideras. Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit. Tu verò pone te ad ſuſtinendum

dum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia invenisti paradisum in terra. Quandiu pati grave tibi est, & fugere quæris: tandiu malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò melius, & pacem invenies. Etiam si raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. Ego (inquit Jesus) ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, & perpetùo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati: quàm magna gloria remaneret tibi! quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet docere vitam. Et quantò quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses,

esses, & omnibus Sanctis conformior. Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Siquidem aliquid melius & utilius saluti hominum, quam pati, fuisset; Christus utique verbo & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, dicens: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Finis Libri Secundi.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER TERTIUS.

De interna consolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna sui parte per modum colloquii inter Deum & hominem, seu Dominum *&* servum, *scriptus est; diligenter observandum lectori ubi vices loquendi mutentur, alias vis verborum, & scopus pii scriptoris sæpe lectorem fugiet. Itaque nos distinctionis gratiâ litteras* D. *&* S. *id est,* Dominus *&* servus, *apposuimus.*

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

I.

AUdiam quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore ejus conſolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt. Beatæ plane aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare. Beati, qui Deo

Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt. Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia, ut poſſis audire quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:

2. D. Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

Rogat ut Deum intus ſibi loquentem audiat.

I. SERVUS.

LOquere Domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Iſraël ad Moyſen: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non ſic Domine, non ſic oro: ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro: Loquere Domine, quia audit ſervus tuus. Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me-

me perfectè imbuere; illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulchriter dicunt; ſed, te tacente, cor non accendunt. Litteras tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus. Ne ſit mihi ad judicium, verbum auditum,

& non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſervatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſervus tuus: verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAPUT III.

Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda, & quòd multi ea non ponderant.

I. DOMINUS.

AUdi, fili, verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum & Sapientium hujus mundi ſcientiam excedentia. Verba mea ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humili-

militate atque magno affectu suscipienda.

2. S. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis, & non desoletur in terra.

3. D. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi ad vocem meam surdi sunt, & duri. Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: facilius sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parva, & servitur ei aviditate magna: ego promitto summa & æterna, & torpescunt mortalium corda. Quis tantâ curâ mihi in omnibus servit & obedit, sicut mundo & dominis ejus servitur? Erubesce Sidon, ait mare. Et si causam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro

pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra levatur. Vile pretium quæritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

4. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubesce ergo serve piger & querulose, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remune-

munerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

5. D. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

6. S. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus; multò pauperior & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu

ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis eſſe vacua opera tua.

7. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua? Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAPUT IV.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.

1. DOMINUS.

Fili, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum est. Sicut dicis, ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. D. Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Revera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò diſſolveris. Non habes quidquam unde poſſis gloriari, ſed multa unde te debeas vilificare: quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis. Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nil verè laudabile, & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia, æterna Veritas: diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas. Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias, ſicut vitia & peccata

cata tua : quæ magis diſplicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non ſincerè coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſæpè in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis : Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidam ſolùm portant ſuam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant, de terrenis

graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare.

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

I. SERVUS.

BEnedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Jeſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu Sancto paracleto in ſæcula ſæculorum. Eia Domine Deus amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, ex-

exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpiùs, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. D. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat.

Amor

Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius: nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cœlo & in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona. Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum fervescit. Amor onus

onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, novit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, & ego totus tuus.

6. S. Dilata me in amore, ut diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuave ſit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore, vadens

ſupra me, præ nimio fervore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te plusquam me, nec me niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. Eſt amor velox, ſincerus, pius, jucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſe ipſum nunquam quærens. Ubi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus, non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo devotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non

non ſapit Deus: quia ſine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

1. DOMINVS.

Fili, non es adhuc fortis & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in pro-

ſperis placeo, ita nec in adverſis diſpliceo.

2. Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potius attendit, quàm cenſum: & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minùs bene de me vel de Sanctis meis ſentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis quem interdum percipis, affectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cœleſtis: ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autem adverſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemque ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacunque materia ingeſtæ. Forte ſerva propoſitum, & intentionem

tionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quòd aliquando in exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reverteris. Illas enim invitè magis pateris, quàm agis: & quandiu diſplicent & reniteris, meritum eſt & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à ſanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem: ut ab oratione revocet & ſacra lectione. Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licèt ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi impu-

puta, cùm mala inſerit & immunda. Dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam: ſed Jeſus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te ampliùs, licèt plures mihi moliris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pene incurabilem quando-

doque labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem ruina hæc ſuperborum de ſe ſtultè præſumentium.

CAPUT VII.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

1. DOMINUS.

Fili, utilius eſt tibi & ſecurius, devotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed cùm humiliter & abnegatè, patienterque tuleris ejus

ejus ſubtractionem: ita quòd tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omnino dilabi permittas. Sed ſicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via ejus, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium. Et quia majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco

circo gratiam citò perdiderunt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum poſuerunt nidum ſibi: ut humiliati & depauperati diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc novi ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. Quòd ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint. Rarò ſibi ipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius eſt ſapere modicum cum humilitate & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere, quàm multum unde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, oblivifcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam

oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis & cujusque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderare & regere, non incideres tam citò in periculum & offenſam. Conſilium bonum eſt, ut, fervoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita & denuo lucem poſſe reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones

nes aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: Sed si vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: si Dei honorem purè & integrè semper quærat: si se ipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAPUT VIII.

De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei.

1. SERVUS.

LOquar ad Dominum meum, cùm sim pulvis & cinis? Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione

defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacunque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quò deveni: quia nihil ſum, & neſcivi. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil & tota infirmitas: ſi autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio. Et mirum valde, quòd ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus; gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amando, me perdidi; & te ſolum quærendo, & purè amando,

me

me & te pariter inveni; atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu, ô dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id quàm audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis Deus meus; quia licèt ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam cessat benefacere etiam ingratis, & longè à te aversis. Converte nos ad te, ut simus grati, humiles, & devoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAPUT IX.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

1. DOMINUS.

Fili, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purifica-

bitur affectus tuus, sæpiùs ad se ipsum & ad creaturas malè incurvatus. Nam si te ipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; & ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi sponte & liberè deserviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio; neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi,

dedi, ego totum te habere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas quâ fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intraverit cœleſtis gratia & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus, niſi ſolus Deus, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPUT X.

Quòd ſpreto mundo dulce eſt ſervire Deo.

1. SERVUS.

NUnc iterum loquar, Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excel-

excelſo. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſervientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non eſſem, feciſti me; & cum errarem longè à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi: & præcepiſti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui & perii? Feciſti, ultra omnem ſpem, miſericordiam cum ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum

gnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio. Veruntamen vice verſa, tu magis mihi ſervis, quàm ego tibi. Ecce, cœlum & terra quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt tibi, & faciunt quotidie quæcunque mandaſti. Et hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Tranſcendit autem hæc omnia, quia tu ipſe homini ſervire dignatus es, & te ipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Utinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ! Utinam vel uno die dignum ſervitium exhibe-

hibere ſufficerem! Verè tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec unquam in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quidquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſervire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti. Invenient ſuaviſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata & jucunda Dei ſervitus, quâ homo veraciter efficitur liber & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famula-

latus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum!

CAPUT XI.

Quòd desideria cordis examinanda sunt & moderanda.

1. DOMINUS.

Fili, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum bene didicisti.

S. Quæ sunt hæc, Domine?

D. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum: & tui ipsius amator non sis; sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpè accendunt, & vehementer impellunt:

lunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocunque ordinavero; ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & gravat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne fortè poſteà pœniteat, aut diſpliceat, quod primo placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes, vel etiam per reſiſtentiam aliorum ſubitò turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam nolens spiritui. Et tandiu castigari debet, & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

CAPUT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adversus concupiscentias.

1. SERVUS.

DOmine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore vita mea.

2. D. Ita eſt, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat: Sed tunc etiam æſtimare te pacem inveniſſe, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorii? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. Ut ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſæculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamſi delicatiſſimos quæſieris.

3. S. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates; ideoque parum ponderant ſuas tribulationes.

4. D. Eſto, ita ſit, ut habeant quidquid voluerint: ſed quandiu putas durabit?

bit? Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit, ut quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant. O quàm breves, quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt! Veruntamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt, ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. (Eccli. 18.) Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. (Pſal. 36.)

5. Ete-

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infimarum delectationum erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tantò in me ſuaviores & potentiores conſolationes invenies. Sed primò, non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur. Remurmurabit caro, ſed fervore ſpiritus frenabitur. Inſtigabit & exacerbabit te ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur: inſuper & labore utili aditus ei magnus obſtruetur.

CAPUT XIII.

De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum JESU CHRISTI.

I. DOMINUS.

Fili, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia: & qui quærit habere privata, amittit communia. Qui non libenter & ſponte ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt quod caro ſua necdum perfectè ſibi obedit; ſed ſæpè recalcitrat & remurmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus. Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui. Oportet omnino verum te aſſumere tui ipſius

contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis: quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci? Factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare. Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere; ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordidè peccator

potes

potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres: Et ut ad veram subjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

De occultis Dei judiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

I. SERVUS.

INtonas super me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde. Sto attonitus, & considero: quia cœli non sunt mundi in conspectu

 tuo.

tuo. Si in angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas. Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati verò, erigimur & vivimus. Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur; tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3. O quàm humiliter & abjectè mihi de me ipſo ſentiendum eſt! quàm nihil pendendum, ſi quid boni videar habere! O quàm profundè ſubmittere me debeo ſub

ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil! O pondus immenſum! ô pelagus intransnatabile, ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil! Ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta? Abſorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum contra formantem ſe! (Iſa. 29.) Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit. Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum. *(Pſ. 116.)*

CAPUT XV.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.

I. DOMINVS.

Fili, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

S. Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum. Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum. Difficile eſt pro vero judicare, utrùm ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui

qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit: maximeque cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua ſum, gyra & reverſa me per circuitum. En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam dignè & perfectè!

3. Concede mihi benigniſſime Jeſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret: mecumque usque in finem per-

perſeveret. Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi unum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia & inquieta. In hac pace in idipſum, hoc eſt, in te uno ſummo æterno bono, dormiam & requieſcam. Amen.

CAPUT XVI.

Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1. SERVUS.

QUidquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hìc expecto, ſed in poſterum. Quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt, quòd diu durare non poſſent. Unde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia. Sint ſemporalia in uſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: Non qualis videtur & laudatur à ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundi corde, quorum converſatio eſt in cœlis. Vanum eſt & breve, omne humanum ſolatium. Beatum & verum ſolatium quod intus à veritate percipitur. Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Jeſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine Jeſu, in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſceris, neque in æternum comminaberis.

CAPUT XVII.

Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.

1. DOMINUS.

Fili, ſine me tecum agere quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi. Tu cogitas ſicut homo: tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus.

S. Domine, verum eſt quod dicis. Major eſt ſollicitudo tua pro me, quàm omnis cura quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſollicitudinem ſuam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus.

3. D. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & dives.

4. S. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum. Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

CAPUT XVIII.

Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti æquanimiter ſunt ferendæ.

1. DOMINVS.

Fili, ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2. S. Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundùm voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris; onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem. Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multò magis conſolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cœli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant. Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere! Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent! Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

CAPUT XIX.

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.

I. DOMINUS.

QUid est quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum

rum Sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti. Parum est quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quantò meliùs ad patiendum te disponis, tantò sapientiùs agis, & ampliùs promereris: feres quoque levius animo & usu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati: nec hujuscemodi mihi patienda sunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram: sed ab alio liben-

benter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio: quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono & ſancto viro, vel à perverſo & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque, & quotiescunque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat: Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine,

non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari. Si autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec ſine pugna pervenitur ad victoriam.

S. Fiat Domine mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis quòd modicum poſſum pati, & quod citò dejicior, levi exurgente adverſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

CAPUT XX.

De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.

1. SERVUS.

CONfitebor adverſum me injuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem

tatem meam. Sæpè parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat. Propono me fortiter acturum: ſed cùm modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valde vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non ſentio, invenio me nonnunquam pene devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam. Miſerere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque. Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Etſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie vivere in lite. Ex hinc nota mihi ſit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominabiles

ominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3. Utinam, fortiſſime Deus Jſraël, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtasque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit. Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plenè ſubacta prævaleat dominari adverſus quam certare oportebit, quandiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ; ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia! Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit: ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, aut ſubjecta calamitatibus & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mor-

mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus; nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ ac miſeriæ juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delicias reputat: quia Dei ſuavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promiſſam, non

ignorant ; & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

CAPUT XXI.

Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

I. SERVUS.

SUper omnia, & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime & amantiſſime Jeſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere, ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem; ſuper omnem gloriam & honorem; ſuper omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem; ſuper omnes divitias & artes; ſuper omnem lætitiam & exultationem; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem; ſuper

ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium: Super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & jubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire: Denique ſuper Angelos, & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cœli: ſuper omnia viſibilia & inviſibilia, & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus: tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus: Tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt. Atque ideò minus eſt & inſufficiens, quidquid præter te ipſum mihi donas, aut de te ipſo revelas, vel promittis, te non

viſo,

viſo, nec plenè adepto. Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime ſponſe Jeſu Chriſte, amator puriſſime, dominator univerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre quàm ſuavis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo, non ſentiam me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto. Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpiùs impediunt & diſtrahunt: alliciunt & implicant,

plicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus. Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4. O Jesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te vacua est mensa mea. Miser sum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5. Quærant alii pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil

placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo: donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

6. D. Ecce adsum, Ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me & adduxerunt ad te.

7. S. Et dixi: Domine, invocavi te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiæ tuæ. Quid habet ultrà dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera, &

pro-

providentiâ tuâ reguntur univerſa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. SERVUS.

APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti conſideratione, beneficia tua tam in generali quàm in ſpeciali memorari: ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia; & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Etſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi. Ille qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet; nec indignanter ferre, neque ditiori invidere: ſed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis

gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione, tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius & ſecundùm homines laus & gloria apparet: ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modò gravitatem aut triſtitiam vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos principes ſuper omnem terram conſtituiſti. Fuerunt tamen ſine querela converſa-

ti in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo; & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ: De qua tantùm contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus; Et ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut ceteris honorabilior & major in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magisque placere, quàm omnia beneficia ſibi data vel danda.

CA-

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. DOMINVS.

Fili, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

2. S. Fac, Domine, quod dicis, quia mihi gratum eſt audire.

3. D. Stude, fili, alterius potiùs facere voluntatem, quàm tuam. Elige ſemper minus, quàm plus habere. Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

4. S. Domine, ſermo tuus iſte brevis, multum in ſe continet perfectionis. Parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & uber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter

liter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum ſentio & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam: ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

5. Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice: quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

6. D. Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

7. S. Fac Domine, ut loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes & unica conſolatio mea,

mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

8. Clarifica me, Jeſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras univerſas. Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt in conſcientia pura. Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

9. Emitte lucem tuam & veritatem, ut luceant ſuper terram; quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti: miniſtra devotionis

aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum, & ad cœlestia totum desiderium meum suspende: ut, gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & consolari. Junge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

CA-

CAPUT XXIV.

De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.

I. DOMINUS.

Fili, noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit vel loquitur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta quæ sub sole fiunt, video: & scio qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super

eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione. Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revelarem; ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPUT XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

1. DOMINUS.

Fili, ego locutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem

Pacem omnes desiderant; sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea, cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua, erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

2. S. Quid igitur faciam?

3. D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige; ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis nil temere judices: nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri, ut parum vel raro turberis. Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravi-

tatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundùm tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus & perfectio hominis.

4. S. In quo ergo, Domine?

5. D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate. Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera & contraria, omnia æqua lance pensando. Si fueris tam fortis & longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris,

quasi

quaſi hæc tantaque pati non deberes; Sed me in omnibus diſpoſitionibus juſtificaveris, & ſanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quòd rurſus in jubilo faciem meam ſis viſurus. Quòd ſi ad plenum tui ipſius contemptum perveneris, ſcito quòd tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundùm poſſibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.

1. SERVUS.

DOmine, hoc opus eſt perfecti viri nunquam ab intentione cœleſtium animum relaxare; & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogativa quadam liberæ men-

mentis, nulli creaturæ inordinata affe-ctione adhærendo.

2. Obſecro te, piiſſime Deus meus, præſerva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant & retardant; ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cujusdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & bre-

vis

vis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſſimam ſpiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cetera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperatè uti, non deſiderio nimio implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro adverſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimiùm fiat.

CAPUT XXVII.

Quòd privatus amor à ſummo bono maximè retardet.

1. DOMINVS.

Fili, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe. Scito, quòd amor tui ipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plùs vel minùs adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captivitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere: noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori privare. Mirum, quòd non ex toto fundo cordis te ipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui adversetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: sed potius contempta, & decisa ex corde radicitus. Quod non tantùm de censu æris & divitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris: nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris

teris in me; permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione orta & accepta, invenies quod fugiſti, & ampliùs.

4. S. Confirma me Deus, per gratiam ſancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuscunque rei, vilis aut pretioſæ; ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: Quia nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cetera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem: Quia hæc

hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sirenæ: ſic enim incœpta pergitur via ſecurè.

CAPUT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1. DOMINVS.

Fili, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia verba. Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominum: ſive enim bene ſive malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi

 eſt

eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAPUT XXIX.

Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.

I. SERVUS.

SIt nomen tuum, Domine, benedictum in ſæcula: qui voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas. Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multùm vexor à præſenti paſſione. Et nunc, Pater

Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut clarificeris, cùm fuero valde humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & gravari. Oportet utique ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat! Potens est autem omnipotens manus tua; etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam: quemadmodum & priùs sæpiùs egisti mecum. Deus meus, misericordia mea. Et quantò mihi

mihi difficilius, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAPUT XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1. DOMINUS.

Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene. Hoc eſt quod maximè conſolationem impedit cœleſtem, quia tardiùs te convertis ad orationem. Nam antequam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed jam reſumpto ſpiritu

poſt tempetaſtem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolum integrè, ſed & abundanter accumulare.

2. Nunquid mihi quidquam eſt difficile; aut ero ſimilis dicenti, & non facienti? Ubi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeveranter. Eſto longanimis, & vir fortis; veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tentatio eſt, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas. Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt & inutile de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum eſt, hujusmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi ad ſug-

geſtionem inimici. Ipſe enim non curat, utrum veris an falſis illudat & decipiat: utrum præſentium amore, aut futurorum formidine proſternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior. Quando tu æſtimas penè totum perditum, tunc ſæpè majus merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti, inhærere, & accipere, tanquàm omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum. Et hoc ſine

dubio magis expedit tibi, & ceteris ſervis meis: ut exercitemini adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum & reſtituere, cum mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum eſt: cùm retraxero, tuum non tuli; quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multùm, cùm ſic facio tecum.

6. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes propter adverſa

tam dejectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere: Imò hoc unicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis: quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad honores, sed ad despectiones: non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPUT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ; ut Creator possit inveniri.

1. SERVUS.

DOmine, bene indigeo adhuc majori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

impedire. Nam, quandiu res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & se ipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & supra semetipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid scit,

quidquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolùm unum, immenſum, æternum bonum. Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia litterati atque ſtudioſi clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur; quod tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vili-

vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4. Proh dolor! ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione trutinamus. Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus, & quàm impura ſint omnia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum. Cùm ergo interior affectus noſter multùm corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudiosè penſatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm

quàm patiens & mitis, quàm devotus & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit. Illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1. DOMINUS.

Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum. Compediti sunt omnes proprietarii, & sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sæpè fingentes & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve &

ve & consummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia: relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2. S. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religiosorum.

D. Fili, non debes averti, nec statim dejici, auditâ viâ perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Utinam sic tecum esset, & ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum purè stares, & ejus quem tibi præposui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas. Suadeo tibi emere à me

aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis. Nam valde vilis & parva, ac pene oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quàm multi ore tenus prædicant, ſed vitâ longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAPUT XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda

1. DOMINVS.

Fili, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, cito mutabitur in aliud. Quandiu

diu vixeris, mutabilitati ſubjectus es, etiam nolens: ut modò lætus, modò triſtis; modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu: non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis, ſed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optatum proficiat finem. Nam ſic poterit unus & idem inconcuſſusque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus ad me imprætermiſſe directo.

2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò conſtantius inter diverſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ ex-

quiſitionis. Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam; non propter Jeſum tantùm, ſed ut Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

1. SERVUS.

ECce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti Verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti ſatis dictum eſt: & ſæpè repetere, jucundum eſt amanti. Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia: te autem abſen-

abſente, faſtidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hîc mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris. Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis

milis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus. O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, aut tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus? Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc (proh dolor!) vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus. Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exur-

exurge, adjuva me. Diſſipa gentes quæ bella volunt: contere eas in virtute tua. Oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te, Domine Deus meus.

CAPUT XXXV.

Quòd non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita.

I. DOMINVS.

Fili, nunquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardo-

rem

rem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis: non in hominibus, nec in ceteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire; labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones. Hæc juvant ad virtutem: hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cœleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam

nam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnasque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. (Rom. 8.) Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

1. DOMINUS.

Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conscientia pium reddit & insontem. Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis quàm sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur,

retur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaveſces. Quid poteſt aliquis in te verbis aut injuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam. Sed

ad me potius reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAPUT XXXVII.

De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.

1. DOMINUS.

Fili, relinque te, & invenies me. Sta ſine electione, & omni proprietate: & lucraberis ſemper. Nam & adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris.

2. S. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

3. D. Semper, & omni hora: ſicut in parvo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus; niſi fueris ab omni

omni propria voluntate intus & foris ſpoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis; & quantò pleniùs & ſinceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

4. Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideo ſibi providere ſatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt, ideo minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent; niſi integra reſignatione, & quotidiana ſui immolatione priùs facta: ſine qua non ſtat, nec ſtabit unio fruitiva.

5. Dixi tibi ſæpiſſimè, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & fruêris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: ſta purè & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: ut ab omni proprietate possis expoliari, & nudus nudum Jesum sequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor & inordinatus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

1. DOMINVS.

Fili ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: Ut sis dominus actionum tuarum & rector, non servus, nec emptitius: Sed magis exemptus ve-

verusque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei. Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna: Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia: Quos temporalia non trahunt ad inhærendum; ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſerviendum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum

num ſublevandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentius implorando ſuffragium. Propterea namque Joſue & filii Jſraël à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAPUT XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

1. DOMINVS.

Fili, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

2. S. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Utinam non multùm

multùm adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

3. D. Fili, ſæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem non ſunt durabiles; ſed magis de uno ad aliud impellunt. Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

4. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſui ipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus. Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graves molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate & orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem.

CAPUT XL.

Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1. SERVUS.

DOmine, quid eſt homo, quòd memor es ejus: aut filius hominis, quia viſitas eum? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto non feceris? Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper

per bonus, juſtus & ſanctus, benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quàm ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Unde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, quâ compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur: Tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescumque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Unde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur nomen tuum, non meum: benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te

te gloriabor & exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita sæculorum sæcula.

CAPUT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. DOMINUS.

Fili, noli tibi attrahere, si videas alios honorari & elevari, te autem despici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contristabit te contemptus hominum in terris.

2. S. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur. Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria. Et niſi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAPUT XLII.

Quòd pax non est ponenda in hominibus.

1. DOMINUS.

Fili, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus. Sed si recursum habes ad semper viventem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multùm charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quàntum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit.

cedit. Tantò etiam altiùs ad Deum aſcendit, quantò profundiùs in ſe deſcendit, & plus ſibi ipſi vileſcit.

2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit: quia gratia Spiritus ſancti, cor humile ſemper quærit. Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris. Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcunque modicum ſit, ſi inordinatè diligitur & reſpicitur: retardat à ſummo, & vitiat.

CAPUT XLIII.

Contra vanam & sæcularem scientiam.

1. DOMINUS.

Fili, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta: Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Cùm multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium. Ego sum qui doceo hominem scientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine pos-

ſit doceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet? Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias. Et nunc ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis; & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum; tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem; ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſuffer-

ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo ſubtilia. Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine revelo myſteria. Una vox librorum, ſed non omnes æquè informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

CAPUT XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1. DOMINVS.

Fili, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tanquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare. Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire. Si bene ſteteris cum Deo, & ejus judicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. S. O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò reditur. Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur; & quod

quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAPUT XLV.

Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

1. SERVUS.

DA mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quàm ſæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus: ſalus autem juſtorum, in te Deus. Benedictus ſis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi ſumus & inſtabiles, citò fallimur & permutamur.

2. Quis eſt homo, qui ita cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quàm bene ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent. Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala ſufficit? Si præ-

viſa

visa sæpè etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter færiunt? Sed quare mihi misero non meliùs providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quòd rectum in facie sonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domestici ejus: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, & abscondi-

tum

tum credo, nec ille ſilere poteſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit. Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari. Paucis ſeipſum revelare; te ſemper inſpectorem cordis quærere. Nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa, ſecundùm placitum tuæ voluntatis, optate perfici. Quàm tutum pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fulgere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea, tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem!

Quàm

Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præpropere laudata! Quàm ſanè profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia.

CAPUT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.

I. DOMINUS.

Fili ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis: ſi nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis

quàm oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia vivit adhuc in te mundus & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat utique quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis. Qui autem in me confidit,

confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego injuriantem novi, & ſuſtinentem. A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpè fallit: meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio. Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non

multùm curabit. Sed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundùm faciem & humanam apparentiam. Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. S. Domine Deus, judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi ſufficit conſcientia mea. Tu noſti, quod ego non novi: & ideo in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuetè ſuſtinere. Ignoſce quoque mihi propitiùs, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia, ad conſecutionem indulgentiæ: quàm mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ. Et

ſi

ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remotâ miſericordiâ tuâ, non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.

CAPUT XLVII.

Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.

I. DOMINVS.

Fili, non te frangant labores quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; ſed mea promiſſio, in omni eventu te roboret & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram. Non diu hîc laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus. Expecta paulìſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus. Modicum

eſt & breve, omne quod tranſit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & majoribus prӕliis vita ӕterna. Veniet pax in die una, quӕ nota eſt Domino: & erit non dies neque nox, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt! quoniam prӕcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva; anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quantâ quoque nunc exultant gloriâ, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vitâ ipsâ indigni

digni putabantur; profectò te statim humiliares usque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quàm uni præesse: Nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPUT XLVIII.

De die æternitatis; & hujus vitæ anguſtiis.

I.

O Supernæ civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima; quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat; dies ſemper læta, ſemper ſecura, & nunquam ſtatum mutans in contraria! O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longè & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudioſa ſit illa: gemunt exules filii Evæ, quòd amara & tædioſa ſit iſta. Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & anguſtiis: Ubi homo multis peccatis

catis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum! quando liberabor à miſera ſervitute vitiorum? quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis? Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti

dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autem invitè ſubeſſe cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiritus ſurſum, & caro quærit eſſe deorſum.

5. O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo. Fulgura coruſcationem tuam,

&

& diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te: fac me oblivriſci omnium mundanorum: da citò abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum. Succurre mihi æterna Veritas, aut nulla me moveat vanitas. Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim verè, quia valde diſtractè me habere conſuevi. Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror. Ibi ſum ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo. Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Unde tu Veritas apertè dixiſti: Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt &

cor tuum. Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor: Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor. Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit: ut ſerenata conſcientia puram tibi orationem offerat, dignusque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAPUT XLIX.

De desiderio æternæ vitæ: & quanta sint certantibus bona promissa.

1. DOMINVS.

Fili, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sive vicissitudinis umbra contemplari possis; dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & divini respectus: quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihi-

que toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire?

2. Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum. Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi. Novi deſiderium tuum, & frequenter gemitus audivi. Jam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna & cœle-

ſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo. Ego ſum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpè agere, quod non vis: & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, proceſſum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utile judicaberis. Propter hoc natura quandoque contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris. In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus: qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiverit. Vix eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt: maximè autem, cum diſconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde

de gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient & adimplebunt usque ad ſummum. Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpeſſa; pallium laudis pro mœrore; pro loco noviſſimo, ſedem regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit vel juſſerit. Sed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis, aliquid à te expopoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore. Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAPUT L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1. SERVUS.

DOmine Deus, sancte Pater, sis nunc & in æternum benedictus, quia sicut vis, sic factum est; & quod facis, bonum est. Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio, quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboribus meis à juventute mea: & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur: quia non est illi sicut heri & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste, sancte & semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est, ut hac horâ patiatur pro te aliquid servus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat verò

ſemper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus; paſſionibus conteratur & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti: & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum pati & tribulari in mundo, pro amore tuo quotiescumque, & à quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio & providentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quòd humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas: & omnes elationes cordis atque præſumptiones abjiciam. Utile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam: ut te potius, quàm homines, ad conſolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inſcrutabile judicium tuum expa-

veſcere : qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & juſtitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus. Non eſt qui me conſoletur, ex omnibus quæ ſub cœlo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum : qui percutis & ſanas, deducis ad inferos & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. Tob. 13. Pſ. 17.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino. Percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum

dum commendo: melius eſt hîc corripi, quàm in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam nulli meliùs nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7. Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſummè placet; hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſen-

ſententiare : ſed in judicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando: falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum unusquisque eſt in oculis tuis, tantum eſt & non amplius, ait humilis ſanctus Franciscus.

CAPUT LI.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis.

1. DOMINVS.

Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè & cum tædio portare. Quandiu mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis. Oportet ergo sæpè in carne de carnis onere gemere: eò quòd non vales spiritualibus studiis & divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis

actibus te recreare: adventum meum & supernam visitationem firmâ confidentiâ expectare: exilium tuum & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata scripturarum; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ passiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

CAPUT LII.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1. SERVUS.

DOmine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione: &

& ideo juſtè mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem. Unde nihil dignus ſum, quàm flagellari & puniri, quia graviter & ſæpè te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, &

negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licèt hoc ægrè audiam; tamen adverſum me pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs miſericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantùm verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam & opertam mortis caligine. Quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? In vera contritione & cordis humiliatione naſcitur

ſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira; & occurrunt ſibi mutuò, in oſculo ſanctò, Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium; longè ſuaviùs odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum. Hoc eſt gratum etiam unguentum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

CAPUT LIII.

Quòd gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

1. DOMINVS.

Fili, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abjicere ergo oportet impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam.

tam. Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut tanquam advenas & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles. (1. Pet. 2.)

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quàm propinquis; & à nemine magis cavere, quam à ſeipſo. Si temetipſum perfectè viceris, cetera faciliùs ſubjugabis. Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubjectum tenet, ut ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi; hic verè victor eſt ſui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem

radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, & ad omne privatum & materiale bonum. Ex hoc vitio quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto & subacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiscenter inhæreat.

CAPUT LIV.

De diversis motibus Naturæ & Gratiæ.

1. DOMINUS.

Fili diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valde contrariè & subtiliter moventur: & vix nisi à spirituali & intimo illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt: ideo sub specie boni multi falluntur.

2. Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet: Sed gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat; fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

3. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari: Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari; ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

4. Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit: Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

5. Natura libenter honorem & reverentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

6. Natura confuſionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu pati contumeliam.

7. Natu-

7. Natura otium amat & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

8. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia verò simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

10. Natura cupida est, & libentiùs accipit quàm donat, amat propria & privata: Gratia autem pia est & com-

munis,

munis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatiùs dare judicat quàm accipere.

11. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus: Sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum: odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum: Sed gratia, in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratìs facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit: Gratia verò nil temporale quærit;

nec

nec aliud præmium, quàm Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec ampliùs de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

14. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus: Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum nec ortum natalium reputat, niſi virtus major ibi fuerit; Favet magis pauperi quàm diviti, compatitur plus innocenti quàm potenti; congaudet veraci, non fallaci. Exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari.

15. Natura de defectu & moleſtia citò conqueritur: Gratia conſtanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert; ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ ac divino examini ſe ſubmittit.

17. Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire; vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci, & agere unde laus & admiratio procedit: Sed gratia non curat nova nec curioſa percipere; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cùm nihil novum & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quæ-

quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

18. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura ampliùs premitur & vincitur, tantò major gratia infunditur; & quotidie novis viſitationibus interior homo, ſecùndum imaginem Dei, reformatur.

CAPUT LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.

1. SERVUS.

DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede

cede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam & neceſſariam ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſſionibus ejus, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia; ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit: ut ipſa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus ejus ſibi relictus, ad malum & inferiora attrahit. Nam modica vis, quæ remanſit,

remanſit, eſt tanquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falſique diſtantiam; licèt impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3. Hinc eſt, Deus meus, quòd condelector legi tuæ ſecundum interiorem hominem, ſciens mandatum tuum fore bonum, juſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem ſervio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt, quòd velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio. Hinc ſæpè multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accidit,

dit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video: Sed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4. O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia. O verè cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio, quâ inſigniti digni habentur vita æterna. Tantùm eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio

aliquid

aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. (1. Cor. 13.)

5. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni, deſcende ad me, reple me manè conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Obſecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſ-

ſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad ejiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum, per Jeſum Chriſtum Filium tuum. Amen.

CAPUT LVI.

Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.

1. DOMINVS.

Fili, quantùm à te vales exire, tantùm in me poteris tranſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interius relinquere, Deo conjungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela. Sequere me:

me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes. Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata. (Matth. 19.) Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (Ibid.) Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. (Luc. 9.) Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſervi

crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3. S. Domine Jesu, quia arcta erat vita tua, & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. Non enim major est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum. Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas vera. Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4. D. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia; beatus eris, si feceris ea. Qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est qui diligit me: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum: & faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. S. Domine Jesu, sicut dixisti & promisisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat. Suscepi, suscepi de manu tua crucem: portabo, & portabo eam us-

uſque ad mortem, ſicut impoſuïſti mihi. Verè vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi. Incœptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eia fratres, pergamus ſimul, Jeſus erit nobiſcum. Propter Jeſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Jeſum perſeveremus in cruce. Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor. En rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à cruce.

CAPUT LVII.

Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. DOMINVS.

Fili, magis placent mihi patientia & humilitas in adverſis, quàm multa conſo-

conſolatio & devotio in proſperis. Ut quid te contriſtat parvum factum contra te dictum? Si ampliùs fuiſſet, commoveri non debuiſſes. Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit, ſi diu vixeris. Satis virilis eſt, quandiu nil obviat adverſi. Bene etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis: ſed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cùm hæc & ſimilia contingunt.

2. Pone, ut meliùs noſti, ex corde: & ſi te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet. Ad minùs ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiam ſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli

parvuli ſcandalizentur. Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia. Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & ſolito ampliùs conſolari; ſi confiſus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3. Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpiùs percipis tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere; quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiſo? Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitare: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. S. Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel & favum ori meo. Quid facerem in tantis tribu-

lationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII.

De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non ſcrutandis.

1. DOMINUS.

Fili, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiam iſte tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur. Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel

vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa. Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda; quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis; quæ pax magis in humilita-

te vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad nos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius, quàm divino. Ego sum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præstiti gloriam. Ego novi singulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præscivi dilectos ante sæcula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me prælegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & novissimum agnosco, ego omnes inæstimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis: ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis,

ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi & prædeſtinavi ſine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit nec magnum honorat; quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & ceteris omnibus in regno cœlorum. Omnes unum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus me, quàm ſe & ſua merita, diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quieſcunt. Nihil eſt, quod eos avertere poſſit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non no-

runt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu, & humanâ amicitiâ, ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo, fili, de iſtis curiosè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret,

miliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret? Multo acceptiùs Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quam longè à perfectione Sanctorum diſtat; quàm is qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat. Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quàm eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari.

8. Illi bene & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore divinitatis, & gaudio ſupereffluenti replentur; ut nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis. Omnes

San-

Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in se ipsis, & mihi viciniores & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.

9. Multi quærunt quis major sit in regno Dei, qui ignorant an cum minimis erunt digni computati. Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (Isa. 65.) Cùm enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cœlorum; tale audierunt responsum: Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli; non intrabitis in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic major est in regno cœlorum. (Matth. 18.)

10. Væ

10. Væ eis qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua regni cœleſtis eos non admittet intrare. Væ etiam divitibus qui habent hîc conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrûm eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPUT LIX.

Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

1. SERVUS.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo? Nonne tu Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt

 nume-

numerus? Ubi mihi bene fuit ſine te? aut quando malè eſſe potui, præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm dives ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Ubi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, tu fiducia mea; tu conſolator meus & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis. Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare con-

consuevisti. In qua probatione non minùs diligi debes & laudari, quàm si cœlestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam & refugium: in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo; quia totum infirmum & instabile invenio quidquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus & amœnus contutari: si tu ipse non assistas, juves, confortes, consoleris, instruas & custodias.

4. Omnia namque quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & pro-

funditas eloquiorum tu es: & in te super omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum, reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longè exulantis in regione umbræ mortis. Protege & conſerva animam ſervuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis; ac comitante gratiâ tuâ, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Finis Libri Tertii.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER QUARTUS.

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VEnite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc eſt Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, & bibit meum

ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

1. VOX DISCIPULI.

HÆc ſunt verba tua Chriſte, Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia prò ſalute mea ea ediditi. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctiùs inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis, ſed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcien-

ſcientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite, inquis, ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem invitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis. Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere? Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, Venite ad me omnes.

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis invitatio? Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere? Quomodo te introducam in domum

mum meam, qui ſæpiùs offendi benigniſſimam faciem tuam? Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt ſancti & juſti; & tu dicis: Venite ad me omnes. Niſi tu Domine hoc diceres, quis verum eſſe crederet? Et niſi tu juberes, quis accedere attentaret?

4. Ecce, Noë vir juſtus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis ſalvaretur: & ego quomodo me potero unâ horâ præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia ſumam? Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, Arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura, audebeo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere? Salomon ſapientiſſimus Regum Iſrael, templum magnificum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificavit: Et octo die-

diebus feſtum dedicationis ejus celebravit: mille hoſtias pacificas obtulit: & Arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo in locum ſibi præparatum ſolemniter collocavit. Et ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel ſemel dignè fere mediam!

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt! Heu, quàm puſillum eſt quod ago! quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum diſpono! Rarò totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6. Eſt tamen valde magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda: quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus ſan-

ſancti afflatus gratiâ: docuit populum Jſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram Arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti.

9. Currunt multi ad diverſa loca, pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce tu præſens hîc apud me in altari Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator hominum, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè ubi eſt

tam levis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in ſacramento Altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Jeſus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotiescunque fueris dignè ac devotè ſuſceptus. Ad iſtud verò non trahit levitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas: ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

10. O inviſibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum! quàm ſuaviter & gratiosè cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11. O

11. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt tantùm Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſervientes experiri non poſſunt: in hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata, redit pulcritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valde & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum, in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſervat

univerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

13. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari viderent? Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tantò major appareat gratia & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs eſt ſacra Communio diffuſa per orbem. Gratias tibi Jeſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: Venite ad me omnes qui

qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

CAPUT II.

Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento exhibetur.

1. VOX DISCIPULI.

SUper bonitate tua & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Salvatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, ſervus ad Dominum, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi te ipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſervum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes.

Con-

Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet & mihi dignatio tua, & utinam iniquitas mea non obſiſtat!

2. O dulciſſime & benigniſſime Jeſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi me ipſum totaliter humiliando coram

te,

te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me?

3. Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me, & ſubjicio tibi in profundum vilitatis meæ. Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis cœleſtem cibum & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſanè quàm te ipſum, panem vivum qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4. Ecce unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur! O quàm ſalutare & utile conſilium tuum, cùm iſtud inſtituiſti! quàm ſuave & jucundum convivium, cùm te ipſum in cibum donaſti!

O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua! Dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conſerva cor meum & corpus immaculatum, ut læta & pura conſcientia ſæpiùs tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem & memoriale perenne ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſin-

ſingulari in hac lacrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis; toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ita magnum, novum & jucundum tibi videri debet, cùm celebras aut Miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus primùm in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet; aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPUT III.

Quòd utile ſit ſæpè communicare.

1. VOX DISCIPULI.

ECce ego ad te venio Domine, ut bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce in te eſt totum quod deſiderare poſſum & debeo: tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſervi tui, quoniam ad te Domine Jeſu animam meam levavi. Deſidero te nunc devotè ac reverenter ſuſcipere: cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea Corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Tra-

2. Trade te mihi, & ſufficit: nam præter te nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere; ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu miſericordiſſime Jeſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuavis refectio animæ: & qui te dignè manducaverit, particeps & heres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpè labor & pecco, tam citò torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſſiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem me renovem, mundem,

& accendam; ne fortè diutiùs abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua; & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergo ſancta Communio â malo, & confortat in bono. Si enim modò tam ſæpè negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem? Et licèt omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quandiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpiùs memor Dei ſui, dilectum ſuum devota ſuſcipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, creator, & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem. O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devotè ſuſcipere, & in tui ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri! O quàm magnum ſuſcipit Dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quàm jucundum recipit ſocium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! Sileant à facie tua (dulciſſime dilecte meus) cœlum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujùs ſapientiæ non eſt numerus.

C A-

CAPUT IV.

Quòd multa bona præstantur devotè communicantibus.

1. VOX DISCIPULI.

DOmine Deus meus, præveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandam in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tanquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad hæc capienda

pienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inveſtigare & capere?

2. Domine, in ſimplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua juſſione, ad te cum ſpe ac reverentia accedo: & verè credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo. Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate uniam. Unde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam: ut totus in te liqueſiam & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione ampliùs me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tentationes vincun-

tur aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incœpta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ. Nam multam ipſis conſolationem adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque novâ quadam gratiâ eos intus recreas & illuſtras: ut qui anxii primum, & ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant; poſtea refecti cibo potuque cœleſti, in melius ſe mutatos inveniant. Quod idcirco cum electis tuis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis

tatis ac gratiæ ex te conſequantur. Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti: ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur. Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat. Aut quis juxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ: ut ſaltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam. Et ſi necdum totus cœleſtis & tam ignitus, ut Cherubim & Seraphim, eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex

humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deeſt, Jeſu bone, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor; & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus ſalvator meus: cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti. Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui creſcat meæ devotionis affectus.

CAPUT V.

De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali.

I. VOX DILECTI.

SI haberes Angelicam puritatem, & sancti Joannis Baptistæ sanctitatem; non esses dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum est quod Angelis non est concessum. Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi & Corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per jussionem & institutionem Dei: Deus autem

ibi principalis eſt autor, & inviſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod juſſerit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus eſt accedendum. Attende tibi, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi. Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter & devotè, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus eſt vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus converſatio non cum popularibus

&

& communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget. Habet ante ſe & retro Dominicæ crucis ſignum, ad memorandam jugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret: Ante ſe crucem gerit ut propria peccata lugeat: poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat. Nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, An-

gelos

gelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat; & sese omnium bonorum participem efficit.

CAPUT VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

1. VOX DISCIPULI.

CUm tuam dignitatem Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, sacræ Communioni congruum. Utile est enim scire,

ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAPUT VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

1. VOX DILECTI.

SUper omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum oportet Dei accedere Sacerdotem. Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, vera conditione & humili confeſſione, eam munda & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te re-

remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas. Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

2. Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus: tam immortificatus à paſſionibus: tam plenus concupiſcentiarum motibus: Tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus: Tam multùm inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora: Tam levis ad riſum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem: Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem & fervorem: Tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda:

Tam

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum: Tam inconſideratus in loquendo; tam incontinens in tacendo: Tam incompoſitus in moribus: tam importunus in actibus. Tam effuſus ſuper cibum: tam ſurdus ad Dei verbum: Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem: Tam vigilans ad fabulas: tam ſomnolentus ad vigilias ſacras: Tam feſtinus ad finem: tam vagus ad attendendum: Tam negligens in Horis perſolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando: Tam citò diſtractus: tam raró plenè tibi collectus: Tam ſubitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius diſplicentiam: Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum: Tam lætus ad proſpera: tam debilis in adverſis: Tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet & animam mihi fideliter committendo: Quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè & integrè, cum oblatione Corporis Christi, in Missa & in Communione Deo offerre. Si fecerit homo quod in se est, & verè pœnituerit: quotiescumque pro venia & gratia ad me accesserit, Vivo ego, dicit Domi-

Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPUT VIII.

De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.

I. VOX DILECTI.

SIcut ego me ipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret: Ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre. Quid magis à te

requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter te ipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in te ipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam. Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſe ipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt

firma

firma ſententia mea: Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer te ipſum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAPUT IX.

Quòd nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

I. VOX DISCIPULI.

DOmine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra. Deſidero me ipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero me ipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis, quam tibi hodie in præſentia

tia Angelorum invisibiliter assistentium offero: ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi coram te, & sanctis Angelis tuis, à die quo primùm peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorum meorum; & conscientiam meam ab omni delicto emundes; & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te Deus meus. Omnia peccata mea mihi

mihi maximè diſplicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo quandiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; necnon ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: Et qui orationes & Missas pro se suisque omnibus dici à me desideraverunt & petierunt; sive in carne adhuc vivant, sive jam sæculo defuncti sint: Ut omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, advenire sentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt: Pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi,

turbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones. Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAPUT X.

Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

1. VOX DILECTI.

FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet, retrahere & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores ſatanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam

quam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei, ut ſolitâ illos nequitiâ ſuâ perturbet, aut timidos nimiùm reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè aut omnino Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer & deridendus, nec propter inſultus ejus & commotiones quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundùm conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit. Propter aliquam par-

vam turbationem vel gravitatem; ſacram ne dimittas Communionem: ſed valde citius confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cumprimis, exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius quàm ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniet: & ſic diu poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citius vales, à præſenti gravitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare. Imò plurimum nocet, diu Communionem protelare; nam

&

& gravem torporem consuevit inducere. Proh dolor! quidam tepidi & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem & debilem devotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt! Quàm felix ille & Deo acceptus habetur qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus & bene affectatus esset, si ei liceret, & sine nota agere posset! Si quis interdum abstinet humilitatis gratiâ, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia. Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate quam specialiter respicit.

6. Cùm

6. Cùm verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet devotus, omni die & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere: Et tamen certis diebus & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere. Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine com pellente, ſæpiùs imparatus erit. Beatus qui ſe Domino in holocauſtum offert,

quo-

quoties celebrat aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonum communem modum cum quibus vivis. Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſervare viam ſecundùm majorum inſtitutionem: & potius aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

Quòd Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.

I. VOX DISCIPULI.

O Dulciſſime Domine Jeſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo! ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis. Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua

ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrimarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria & divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent: sed neque totus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quod te sub Sacramento abscondis. Habeo verè & adoro quem Angeli adorant in cœlo, sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine velamine. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum

fectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum; quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine Sacramentali: Gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes; & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quandiu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio & audio. Teſtis es tu mihi Deus, quòd nulla res me poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam

& Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi speraverunt, ego spero: quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solatio & vitæ speculo; atque super hæc omnia, sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis hujus detentus duobus me egere fateor, cibo scilicet & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo sacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Si-

ne his duobus bene vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ. Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, Corpus Christi pretiosum: Altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas & Apostolos, aliosque Doctores, ministrasti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus & Sanguinem proposuisti manducandum: lætificans

omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6. O quàm magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare! O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis! Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpè Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur:

Sancti

Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.

8. Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus; ut qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus: concede nobis tamen dignè flere mala quæ gessimus; & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventiùs de cetero deservire.

CAPUT XII.

Quòd magnâ diligentiâ se debeat communicaturus Christo præparare.

I. VOX DILECTI.

EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ

Para.

Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis. Si vis, ut veniam ad te & apud te maneam, expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum, ſede tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ: Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humi-

humiliando & ei regratiando. Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, reverentia, & affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt, veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara

cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolùm te præpares ad devotionem ante Communionem, ſed ut etiam te ſollicitè conſerves in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterùm eſt præparatio ad majorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo: ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum cui te totum dare debes: ita ut jam ultra non in te, ſed in me, absque omni ſollicitudine, vivas.

CA-

CAPUT XIII.

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.

I. VOX DISCIPULI.

QUis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, sicut desiderat anima mea: & jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat, vel respiciat; sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœlestia & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum to-

tus unitus, & abſorptus; meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te; & ſic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris! Verè non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis; quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud quod gratiùs donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAPUT XIV.

De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.

I. VOX DISCIPULI.

O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione & affectu accedentium; tunc sæpiùs in me ipso confundor & erubesco, quòd ad altare tuum & sacræ Communionis mensam tam tepidè & frigidè accedo: Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus & affectus sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore,

re, â fletu ſe non potuerunt continere: Sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ! Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Jeſu ambulante cum eis. Longè eſt à me ſæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor. Eſto mihi propitius Jeſu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat, ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfecte ac-

accenſa, & cœleſte manna experta, nunquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licèt tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAPUT XV.

Quòd gratia devotionis, humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.

1. VOX DILECTI.

OPortet te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter

tanter recipere, humiliter conſervare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil devotionis interiùs ſentis; ſed non nimiùm dejici, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore; dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia, expectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum

modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3. Statim namque ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum divinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus usque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo Sacram Euchariſtiam, magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem devotionem, & conſolationem ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT XVI.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus.

1. VOX DISCIPULI.

O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quàm sæpè sum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & sublevamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adjuvare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2. Ec-

2. Ecce ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & oblivionem. Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris! Ne patiaris me jejunum & aridum à te re-

 cedere,

cedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAPUT XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

I. VOX DISCIPULI.

CUm ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate

te vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma veneratione & intimo favore præbeo & offero. Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſime immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude & honore, cum tali gratitudine, dignitate & amore, cum tali fide, ſpe, & puritate, te

te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſſima mater tua glorioſa Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi Incarnationis myſterium, humiliter ac devotè reſpondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.

3. Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum Joannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Jeſum ambulantem, valde ſe humilians, devoto cum affectu dicebat; Amicus autem ſponſi qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi: ſic & ego magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare. Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illumina-

minationes, & cœlicas visiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis, quæ tibi secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ jure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœlestes spiritus & cunctos fideles tuos precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus & linguæ, & sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa jubilatione & ardenti devotione magnificent. Et quicunque reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata devotione ac fruibili unione potiti fuerint, & bene consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

1. VOX DILECTI.

CAvendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione hujus profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & planâ ac firmâ pergit ſemitâ mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altio-

altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis quæ infra te ſunt; quomodo comprehendes quæ ſupra te ſunt? Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac neceſſarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potiùs inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpè multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſervus. Nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecurè jam poſſidet; fideles autem devotos variis modis tentat & vexat.

4. Per-

4. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibi ipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus; revelat ſe humilibus; dat intellectum parvulis; aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera falli non poteſt.

5. Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus & immenſus, infinitæque po-

 tentiæ,

tentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cœlo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. Si talia eſſent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

INDEX CAPITUM

QUATUOR LIBRORUM

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

CAP.		
I.	*De Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi*	Pag. 3
II.	*De humili sentire sui ipsius.*	6
III.	*De doctrina veritatis.*	8

CAP.

CAP.
IV. *De prudentia in agendis.* Pag. 13
V. *De lectione sanctarum Scripturarum.* 14
VI. *De inordinatis affectionibus.* 16
VII. *De vana spe, & elatione fugienda.* 17
VIII. *De cavenda nimia familiaritate.* 19
IX. *De obedientia, & subjectione.* 20
X. *De cavenda superfluitate verborum.* 22
XI. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.* 23
XII. *De utilitate adversitatis.* 27
XIII. *De tentationibus reprimendis.* 28
XIV. *De temerario judicio vitando.* 33
XV. *De operibus ex charitate factis.* 35
XVI. *De sufferentia defectuum aliorum.* 37
XVII. *De monastica vita.* 39
XVIII. *De exemplis sanctorum Patrum.* 41
XIX. *De exercitiis boni Religiosi.* 45

CAP.
XX. De amore solitudinis, & silentii. 49
XXI De compunctione cordis. 55
XXII. De consideratione humanæ miseriæ. 58
XXIII. De meditatione mortis. 63
XXIV. De judicio, & pœnis peccatorum. 69
XXV. De ferventi emendatione totius vitæ nostræ. 75

LIBER SECUNDUS.

CAP.
I. DE interna conversatione. 83
II. De humili submissione. 89
III. De bono pacifico homine. 90
IV. De pura mente, & simplici intentione. 93
V. De propria consideratione. 95
VI. De lætitia bonæ conscientiæ. 97
VII. De amore JESU super omnia. 100
VIII. De familiari amicitia JESU 120
IX. De carentia omnis solatii. 106
X. De gratitudine pro gratia Dei. 111

CAP.
XI. *De paucitate amatorum crucis JEſu.* 115
XII. *De regia via ſanctæ Crucis.* 119

LIBER TERTIUS.

CAP.
I. *De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.* 130
II. *Rogat ut Deum intus ſibi loquentem audiat.* 132
III. *Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda, & quòd multi ea non ponderant.* 134
IV. *Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.* 139
V. *De mirabili effectu divini amoris.* 142
VI. *De probatione veri amatoris.* 147
VII. *De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.* 151
VIII. *De vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei.* 155
IX. *Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.* 157

CAP.
X. *Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.* 159
XI. *Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda* 163
XII. *De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.* 165
XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum JESU CHRISTI.* 169
XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 171
XV. *Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni re deſiderabili.* 174
XVI. *Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.* 177
XVII. *Quòd omnis ſolicitudo in Deo ſtatuenda ſit.* 179
XVIII. *Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti æquanimiter ſunt ferendæ.* 181
XIX. *De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.* 183

CAP.
XX. De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis. 186
XXI. Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt. 190
XXII. De recordatione multiplicium beneficiorum Dei. 195
XXIII. De quatuor magnam importantibus pacem. 199
XXIV. De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita. 203
XXV. In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit. 204
XXVI. De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio. 207
XXVII. Quòd privatus amor à ſummo bono maximè retardet. 210
XXVIII. Contra linguas obtrectatorum. 213
XXIX. Qualiter, inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus. 214

CAP.

CAP.
XXX. De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. 216
XXXI. De neglectu omnis creaturæ, ut Creator possit inveniri. 220
XXXII. De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis. 224
XXXIII. De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. 226
XXXIV. Quòd amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus. 228
XXXV. Quòd non est securitas à tentatione, in hac vita. 231
XXXVI. Contra vana hominum judicia. 234
XXXVII. De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. 236
XXXVIII. De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis. 238
XXXIX. Quòd homo non sit importunus in negotiis. 240
XL. Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. 242

CAP.
XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.* 245
XLII. *Quòd pax non est ponenda in hominibus* 247
XLIII. *Contra vanam & sæcularem scientiam.* 249
XLIV. *De non attrahendo sibi res exteriores.* 252
XLV. *Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.* 253
XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula.* 257
XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.* 261
XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.* 264
XLIX. *De desiderio æternæ vitæ: & quanta sint certantibus bona promissa.* 269
L. *Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.* 275
LI. *Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis.* 281

CAP.
LII. *Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.* 282
LIII. *Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.* 286
LIV. *De diversis motibus Naturæ & Gratiæ.* 289
LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.* 295
LVI. *Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem.* 300
LVII. *Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.* 303
LVIII. *De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non scrutandis.* 306
LIX. *Quòd omnis spes & fiducia in solo Deo est figenda.* 313

LIBER QUARTUS.

CAP.
I. *Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.* 318
II. *Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento exhibetur.* 327
III. *Quòd utile sit sæpè communicare.* 332
IV. *Quòd multa bona præstantur devotè communicantibus.* 336
V. *De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali.* 341
VI. *Interrogatio de exercitio ante Communionem.* 344
VII. *De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.* 345
VIII. *De oblatione Christi in cruce, & propria resignatione.* 349
IX. *Quòd nos & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.* 351
X. *Quòd sacra Communio de facili non est relinquenda.* 356

CAP.

XI. *Quòd Corpus Christi & sacra Scriptura maximè sint animæ fideli necessaria.* 361

XII. *Quòd magnâ diligentiâ se debeat communicaturus Christo præparare.* 367

XIII. *Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet.* 371

XIV. *De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi.* 374

XV. *Quòd gratia devotionis, humilitate & sui ipsius abnegatione acquiritur.* 376

XVI. *Quòd necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus.* 380

XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.* 382

XVIII. *Quòd homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacræ fidei.* 387

Errata.

Pag.	33.	lin.	ult. in cust.	pro	dius	lege	pius
- -	47.	- -	antepen.	- -	tæmen	- -	tamen
- -	93.	- -	6.	- -	indentit	- -	intendit
- -	108.	- -	9.	- -	humliior	- -	humilior
- -	136.	- -	antepen.	- -	proimsi	- -	promisi
- -	177.	- -	18.	- -	tentia,	- -	sentia,
- -	ead. pag.	- -	sq.	- -	semporalia	- -	temporalia
- -	342.		17.	- -	est	- -	es